

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень ДП "Крижопільський райагроліс" ВОКСЛП "ВІНОБЛАГРОЛІС" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

14 жовтня 2025 року

с. Городківка, Вінницької області

Нами, провідним інженером-лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Андрієм КАМЕНЧУКОМ, головним лісничим дочірнього підприємства «Крижопільський райагроліс» Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісогосподарського підприємства "Віноблагроліс" (далі - ДП "Крижопільський райагроліс" ВОКСЛП "ВІНОБЛАГРОЛІС") Василем ШТАХОВСЬКИМ, майстром лісу ДП «Крижопільський райагроліс» Андрієм ДМИТРЕНКОМ, (на підставі листа ВОКСЛП "ВІНОБЛАГРОЛІС") від 03 жовтня 2025 року за № 484), в період з 08.10.2025 по 14.10.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) для планування та здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік, в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні ДП "Крижопільський райагроліс".

Обстеженням встановлено наступне:

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень, відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2015 року ДП "Крижопільський райагроліс", представленого для лісопатологічного обстеження, причини призначення заходів та орієнтовна інтенсивність проведення заходів:

Лісництво (уточнює)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходів, %
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Крижопільська ділянка	8	4	2,3		2,3	8С3(73)1С3 (45)1ЯЗ+ГЗ+ ЧШ+БЕР	73	0.6	1	25	36	310	3	ВСП	малий та великий соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, вітровал	10
	8	6	9,4		9,4	5Д32С32ЯЗ 1КЛГ+ЛПД+ +АКБ+ГЗ	63	0.6	2	18	26	210	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, малий та великий соснові лубоїди, ясеневі лубоїди, златки	10
	10	12	2,7		2,7	6Д34ГЗ+ЯЗ+ КЛГ+ЧШ	85	0.6	2	23	32	190	3	ВСП	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, некроз ГЗ, заболонник дубовий, златки, вітровал	15
	11	5	1,6		1,6	8Г32ДЗ+ЯЗ+ ЛПД+КЛГ	73	0.8	3	19	24	230	3	ВСП	некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	20
	23	15	31,0		31,0	6Г32ЯЗ1ДЗ 1КЛГ+ЛПД+ ЧШ+БРС	82	0.7	3	20	22	220	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, ясеневі лубоїди, заболонник грабовий, златки, вітровал	15

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Крижопільська ділянка	44	8	3,6		3,6	6ДЗ4ГЗ+КЛГ+ЛПД+ЧШ	56	0.7	2	17	22	160	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, некроз ГЗ, заболонник дубовий, златки, вітровал	15
	44	9	1,9		1,9	7ДЗ2ГЗ1ЛПД+КЛГ+ЧШ	60	0.7	1	21	26	220	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, некроз ГЗ, заболонник дубовий, златки	10
	44	10	2,0		2,0	5ЯЗЗДС1ЛПД1ГЗ+ЧШ	63	0.7	1A	24	28	260	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, некроз ГЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	10
	55	1	3,0		3,0	10ДЗ+ЯЗ+КЛГ+КЛП+ЧШ	88	0.6	2	23	30	245	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, ясеневі лубоїди, вітровал	15
	55	2	2,5		2,5	10ДЗ+ЯЗ+КЛГ+ЧШ	68	0.6	2	19	26	190	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, ясеневі лубоїди, вітровал	20
	55	3	3,0		3,0	8ДЗ1КЛГ1ЯЗ+ЯВ+ЧШ	88	0.6	2	24	36	255	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, ясеневі лубоїди, вітровал	10
	55	4	3,4		3,4	9ДЗ1ЯЗ+КЛГ+ЧШ+КЛП	68	0.6	2	20	28	205	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	15
	56	21	2,0		2,0	5ДЗ2ЧШ2ЯЗ1КЛГ+ГЗ+АКБ+ЛПД	83	0.6	2	22	28	230	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	15
	56	22	1,6		1,6	10ДЗ+ЯЗ+ЧШ	59	0.6	2	19	26	185	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, ясеневі лубоїди, вітровал	20
	56	23	2,1		2,1	3ДЗ3ЛПД2ЧШ1КЛГ1ЯЗ+ГЛЗ	83	0.6	2	23	32	235	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	15
	56	24	3,7		3,7	10ДЗ+ЯЗ+ЧШ+ЛПД	58	0.8	2	18	24	225	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, ясеневі лубоїди, вітровал	15
	56	26	1,3		1,3	8ДЗ1СЗ1ЯЗЛ	51	0.6	1	19	28	190	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, малий та великий соснові лубоїди, ясеневі лубоїди, златки, заболонник дубовий	15
	56	27	1,8		1,8	10ДЧР+ЯЗ+ЧШ	52	0.8	1A	23	32	290	3	BCP	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, ясеневі лубоїди, златки	10
	70	7	2,3		2,3	10ДЗ+КЛП+АКБ+ЧШ	73	0.7	2	22	32	275	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки	10
	70	10	1,0		1,0	10ДЗ	73	0.7	2	20	26	225	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки	15
	71	17	5,9		5,9	8ДЗ2ЯЗ+КЛЯ+ЧШ	73	0.6	2	22	30	235	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки	15

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	71	19	3,7		3,7	10ДЗ+ЧШ+ЯЗ+КЛЯ	63	0.7	3	17	24	185	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки	20
	71	21	2,3		2,3	10ДЗ+ЧШ+ЯЗ	100	0.7	3	22	36	230	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки	15
	72	1	2,7		2,7	10ДЗ+ЧШ+КЛП	73	0.7	2	21	30	255	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
	72	2	17,4		17,4	10ДЗ+ЧШ	70	0.7	2	21	26	255	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
Всього BCP по ділянці					114,2											
Піщанська ділянка	4	7	7,5		7,5	5ЯЗ1ДЗ 1ЛПД1КЛП 1КЛГ1АКБ	68	0.7	1	25	32	280	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	10
	4	8	0,7		0,7	4ЯЗ2ДЗ1КЛГ 1АКБ2ЛПД	51	0.7	1А	22	32	235	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	15
	4	9	10,5		10,5	4ДЗ3ЯЗ 3ЛПД	60	0.7	2	18	24	235	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	15
	6	5	3,9		3,9	4ДЗ3С3ЗГЗ	70	0.6	2	19	32	175	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, малий та великий соснові лубоїди, златки, заболонник дубовий	15
	14	15	3,2		3,2	7ДЗ3ЯЗ	60	0.75	2	18	22	210	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	10
	16	8	9,7		9,7	10ДЗ	66	0.6	1	21	24	210	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
	16	9	0,9		0,9	10ГЗ	21	0.7	2	11	10	90	3	BCP	некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник грабовий, златки	30
	16	10	0,6		0,6	5ЯЗ4ЯВ1АКБ	56	0.55	1А	22	28	160	3	BCP	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, ясеневі лубоїди, златки	15
	28	9	2,6		2,6	3ДЗ3ЧШ 3ЛПД1АКБ	56	0.6	2	16	22	190	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, вітровал	15
	30	1	1,0		1,0	9ГЗ1ЛПД+ЯЗ+ДЗ	76	0.6	2	20	28	180	3	BCP	некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник грабовий, златки	15
	30	2	5,9		5,9	6ДЗ1КЛП1ЯЗ 1ГЗ1ЧШ	82	0.6	2	21	30	230	3	BCP	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	15

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Пішанська ділянка	30	3	10,8		10,8	2ДЗ2ЯЗ2КЛГ ЗГЗ1ЛПД	99	0.7	2	24	36	265	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, некроз ГЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	10
	30	4	9,5		9,5	5ДЗЗЯЗ2ГЗ	91	0.7	2	25	32	315	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, некроз ГЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	10
	31	21	4,6		4,6	4АКБ(36) 1КЛГ2АЛЧ 1ЧШ	36	0.6	2	15	16	80	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, вітровал	25
Всього ВСП по ділянці					71,4											
Ямільська ділянка	18	5	6,0		6,0	6ДЗ4ЯЗЛ+ БРС+ЧШ	77	0.6	2	20	32	165	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки	20
	18	6	4,6		2,2	7ЯЗЗДЗ	76	0.6	2	20	28	170	3	ВСП	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	20
	18	8	0,9		0,9	7ДЗЗЯЗ	76	0.7	2	22	28	260	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	15
	19	1	9,0		3,7	6ЯЗЗДЗ1АКБ +БРС	80	0.7	1	25	36	275	3	ВСП	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, халаровий некроз ЯЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	15
Всього ВСП по ділянці					12,8											
Всього ВСП по підприємству					198,4											

Лісопатологічне обстеження лісових насаджень, що належать ДП "Крижопільський райагроліс" проводилося без валки модельних дерев шляхом візуального обстеження деревостанів, а також повалених дерев на ділянці або на суміжній з нею для визначення видового складу стовбурових шкідників з метою визначення причин масового всихання лісових насаджень, стану осередків масового розмноження шкідників та хвороб лісу, а також визначення видів, обсягів, строків, місць та особливостей здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Загальна обстежена площа по ДП "Крижопільський райагроліс" складає 198,4 га.

По причинах розладнання та деградації насаджень в загальному по підприємству (за переважаючим збудником хвороби/шкідником):

Вид шкідників, хвороб та інших патологій	Ступінь пошкодження			
	слабкий	середній	сильний	Всього
кореневі та стовбурові гнилі	42,4	72,9		115,3
судинний мікоз ДЗ	37,0	32,6		69,6
некроз граба		3,5		3,5
опеньок осінній	1,8	5,9		7,7
соснові лубоїди		2,3		2,3
Разом	81,2	117,2		198,4

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених деревостанів, що призводять до всихання листяних порід є кореневі та стовбурові гнилі, які викликаються комплексом різних причин: дерева ДЗ від пошкоджень опеньком осіннім, що викликає білу заболонну гниль коренів а також стовбуровими шкідниками, судинним мікозом ДЗ (офіостомозом), поперечним раком та трутовиком дубовим несправжнім, що викликають стовбурові гнилі; дерева ясена в результаті діяльності опенька осіннього, що викликає заболонну гниль коренів та халарового некрозу; дерева граба від некрозу, дерева береста від голландської хвороби (графіозу), кленів від вертицильозу. Ураження і руйнування коренів дуже сильно впливає на стан дерев, так як порушується надходження в його надземні частини води та поживних речовин. Тому кореневі гнилі призводять до швидкого ослаблення і всихання дерев, вітровалів та заселення дерев стовбуровими шкідниками.

Збудниками стовбурових гнилей, а це в основному ядрові та ядрово-заболонні гнилі, є трутові гриби які заражають дерева базидіоспорами через обламані гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок. Ураження стовбуровими гнилями призводить до бурелому, сніголаму та захаращення насаджень. Деревя АКБ, які є у змішаних насадженнях, в основному суховершинні, з великою кількістю сухостійних гілок, пошкоджені стовбуровими та кореневими гнилями. Всихання крон дерев АКБ коливається в межах від 1/3 до 3/4, в основному це гілки 1 та 2 порядку.

На обстежених дубових та ясенових ділянках частина дерев дуба звичайного та ясена звичайного уражені опеньком осіннім (під корою дерев V-VI категорії стану виявлено міцеліальну плівку та ризоморфи згаданої хвороби). Також при огляді ділянок на окремих деревах ДЗ на стовбурах наявне ураження поперечним раком ДЗ, а також трутовиком дубовим несправжнім. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками, про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Переважна кількість дерев, що відноситься до сухоостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок - (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*). Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення. Основними виявленими видами на ДЗ є златки (*Buprestidae*) (дубова, бронзова та зелена вузькотіла), вусач дубовий малий (*Cerambyx scopolii Fuessly*), а також заболонник дубовий (*Scolytus intricatus Ratz.*).

Основними виявленими видами на ЯЗ є лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus F.*), лубоїд ясеневий малий (*Hylesinus fraxini Panz.*) та заболонник струменястий (*Scolytus multistriatus Marsh.*), на грабі поодинокі зустрічається заболонник грабовий (*Scolytus carpini Ratz.*), та свердлик листяний (*Elateroides dermestoides L.*).

Характер перебігу патологічних процесів у даних насадженнях різних – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев) так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікози), широкого поширення водяних пагонів, як одного із головних показників ослаблення деревостанів. Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає судинному мікозу (дерева породи ДЗ), халарового некрозу ясена (дерева ЯЗ), а також некрозу ГЗ.

Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, серед яких найчастіше зустрічаються - трутовик дубовий несправжній, а також інші їх види, що теж призводять до появи та розповсюдження у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні та буреломні дерева, дерева з ухилом більше 30 градусів, а також дугоподібно зігнуті дерева.

Основними причинами розладнання обстеженого хвойного деревостану з головною породою СЗ (кв. 8 вид. 4 площа 2,3 га) є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові - лубоїд сосновий малий (*Blastophagus minor* Hart.), лубоїд сосновий великий (*Blastophagus piniperda* L.), в меншій мірі - короїд верхівковий (*Ips acuminatus* Gyll.) та короїд-стенограф (*Ips sexdentatus* Boern.). Переважна кількість дерев, що відноситься до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*). Водночас у ходах стовбурових шкідників поширюються офіостомові гриби – збудники синяви та інші патогени. Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення.

Обстеженні лісові насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження коренових та стовбурових гнилей, вторинних (стовбурових) шкідників і відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 198,4 га у 2026 році.

Під час проведення даного обстеження лісовій охороні ДП «Крижопільський райагроліс» надавалась методична допомога з питань лісозахисту.

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводиться силами лісової охорони ДП «Крижопільський райагроліс».

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Центрально-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
2. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
3. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни з урахуванням сезонного розвитку шкідників і хвороб лісу.
4. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку осередків стовбурових шкідників.
5. Осередки шкідників та хвороб лісу виявлені даним лісопатологічним обстеженням поставити на облік.

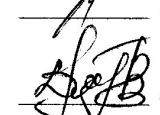
Акт складений в чотирьох примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Центрально-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - ВОКСЛП "Віноблагроліс".
- 4-й - ДП «Крижопільський райагроліс».

ПІДПИСИ :

Провідний інженер-лісопатолог сектору
моніторингу стану лісових насаджень філії
"Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист"
Головний лісничий ДП «Крижопільський
райагроліс»

Майстер лісу ДП «Крижопільський райагроліс»

 Андрій КАМЕНЧУК
 Василь ШТАХОВСЬКИЙ
 Андрій ДМИТРЕНКО